

I. Az emberi bőr (19 pont)

Ebben a feladatban kültakarónk különböző jellemzőit, sajátosságait a megfelelő rétegéhez vagy rétegeihez kell hozzárendelni. Írd a megfelelő betűjelet az állítások után álló négyzetbe annak megfelelően, hogy az állítás csak a hámrá, csak az irhára, csak a bőraljára, a hámrá és irhára egyaránt vagy az irhára és a bőraljára egyaránt vonatkozik!

Ötféle asszociáció

A) hámrá

B) irha

C) bőralja

D) hámrá és irha

E) irha és bőralja

1)	A hőérzékelés helye.	☐	8)	Jelentős számban tartalmaz zsírszövetet.	☐
2)	Bőrünk színezetét meghatározza.	☐	9)	Véd az ultraibolya-sugárzástól.	☐
3)	A hőszabályozás helye.	☐	10)	A szőrszálat mozgató izmok helye.	☐
4)	Kötőszövetet tartalmaz.	☐	11)	Véd a kiszáradás ellen.	☐
5)	Valamelyik felszíne hullámos.	☐	12)	Legfontosabb hőszigetelő réteg.	☐
6)	Állandóan osztódó sejtréteget tartalmaz.	☐	13)	A szőrszál valamelyik része megfigyelhető benne.	☐
7)	Itt zajlik a verejték termelése.	☐	14)	Vérereket tartalmazó réteg.	☐

Többszörös választás

15) Mi jellemző a másodfokú égésre?

-
- 1) fájdalmas
  - 2) a bőr érzéketlenné válik
  - 3) hólyagok képződnek a bőrön
  - 4) sötétlila elszíneződés kíséri

16) Mit szabad, mit érdemes tenni az elsőfokú fagyást szenvedett testrészszel?

-
- 1) Steril gézzel bepólyálni.
  - 2) Puha szövetrel, kézzel melegíteni.
  - 3) Forró vízzel melegíteni.
  - 4) Puha szövetrel, kézzel dörzsölni.

17) Melyek a mindkét nemre jellemző serdülőkori változások a bőrrel kapcsolatban?

-
- 1) A bőr szárazabbá, érdesebbé válása.
  - 2) Erőteljesebb szőrzetnövekedés.
  - 3) Megszaporodnak a festéksejtek.
  - 4) A működő verejtékmirigyek számának növekedése

18) Mi jellemzi az átlagosnál zsírosabb bőrt?

-
- 1) zsírosan fénylő
  - 2) sápadt színű
  - 3) pórusai tágak
  - 4) rugalmas

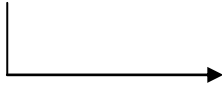
Egyszerű hibakutatás

19) Melyik állítás hamis kültakarónkkal kapcsolatban?

-
- A) Az emlő a bőrmirigyek közé tartozik.
  - B) A legtöbb verejtékmirigy a testhajlatokban, a tenyéren és a talpon található.
  - C) Egy-egy hámrsejt keletkezése és leválása között kb. egy hónap telik el.
  - D) Bőrünk felülete kb. annyi négyzetméter, ahány kilogramm a testtömegünk.
  - E) A bőr vastagsága, szerkezete testtájanként változó.

II. Emlősállatok (20 pont)

Írd a táblázat megszámozott mezőibe az odaillő kifejezés betűjelét, melyeket a táblázat alatt oszloponként felsoroltunk!

ÁLLATFAJ	RENDSZERTANI BESOROLÁS	ELTERJEDÉSE
1)	6)	9)
2)	7)	10)
3)		11)
4)		Afrika
óriáspanda	8)	
5)		

Válaszolj az alábbi tesztkérdésekre! A kérdések a táblázat **első oszlopa** alatt felsorolt öt állatfajra vonatkoznak, ennek megfelelően válaszolj az A, B, C, D és E betűkkel!

- A) okapi
B) villásszarvú antilop
C) oposszum
D) koala
E) kacsacsőrű emlős

- A) tojásrakó emlős
B) méhlepényes emlős
C) erszényes emlős

- A) Ázsia
B) Amerika
C) Ausztrália

12) A hangyászsünök legközelebbi rokona:

13) Elég távoli rokona, de nagyon hasonlít a patkányra:

14) Közelebbi rokona az Afrikában élő zsiráf:

15) A kenguruk rokonságába tartozik:

16) Közelebbi rokona az impala, de végtagjaik felépítése, ujjaik száma is egyezik:

A további kérdések már nem a korábban tárgyalt emlősállatokról szólnak, hanem az emlősök csoportjáról általában.

Egyszerű választás

17) Melyik az emlősállatok közös tulajdonsága?

- A) Utódaik a méhben fejlődnek a születésig.
B) A fiatal utód a tejmirigyek váladékán él.
C) A méhben méhlepény alakul ki.
D) Lábaikon öt ujj van.
E) Szárazföldi elterjedésű állatok.

18) Milyen rendszertani csoportot képeznek az emlősök?

- A) osztály
B) ország
C) rend
D) család
E) törzs

19) Melyik tulajdonság az, amely **csak az emlősökre** jellemző?

- A) Tüdővel lélegeznek.
B) Állandó testhőmérsékletűek.
C) Belső megtermékenyítésűek.
D) Utódaikat táplálják egy ideig.
E) Gyökeres fogaiknak többféle típusa lehet.

20) Melyik az a földrész, ahol eredetileg nem élnek méhlepényes emlősök?

- A) Ázsia
B) Európa
C) Ausztrália
D) Amerika
E) Afrika

III. Immunrendszerünk (18 pont)

Szervezetünk legfőbb védekező rendszere az immunrendszer. Mely szervek vesznek részt a működésében?

Többszörös választás

1) Az immunrendszer szervei a mellüregben és feljebb:

- 1) csecsemőmirigy
- 2) lép
- 3) mandulák
- 4) pajzsmirigy

2) Az immunrendszer szervei a hasüregben:

- 1) gyomor
- 2) lép
- 3) hasnyálmirigy
- 4) nyirokcsomók

Az immunrendszer „katonái” bizonyos sejtek, amelyek a szervezetünk jól meghatározható helyén keletkeznek...

Többszörös választás

3) Mely sejtek szolgálják ki az immunrendszert?

- 1) vörösvértestek
- 2) falósejtek
- 3) vérlemezkék
- 4) nyiroksejtek

4) Hol keletkeznek ezek a sejtek?

- 1) tápcsatorna nyiroktüszői (pl. mandulák)
- 2) nyirokcsomók
- 3) sárga csontvelő
- 4) vöröscsontvelő

Mi jellemző az alábbi sejtek működésére?

Ötféle asszociáció

A) falósejtek

B) T-nyiroksejtek

C) B-nyiroksejtek

D) mindhárom

E) egyik sem

5) Külső védekezési rendszerünk elemei.

6) Elsősorban a kórosan működő, pl. rákos sejtek felismerésére képesek.

7) A helyi védekezés főszereplői.

8) Ellenanyagok termelésével lépnek fel a kórokozó ellen.

9) Vírussal fertőzött sejtjeink ellen leginkább ez a sejtípus hatásos.

10) A kórokozókat bekebelezni képesek.

11) Elsősorban a testfolyadékokban szabadon lévő kórokozók ellen hatásosak.

12) Képesek az érpálya elhagyására.

13) Előregedett példányaik a lépben bomlanak le.

14) Méreganyagok (toxinek) termelésével lépnek fel a megtámadott sejt ellen.

15) Működésük nyomán gyulladás jöhet létre és genny keletkezhet.

16) Ezt a sejtípust fertőzi a Humán Immunhiány Vírus (HIV).

Még ma sem gyógyítható az AIDS, azaz a szerzett immunhiány tünetegyüttes. Mi jellemző kórokozójának terjedésére?

Többszörös választás

17) Terjedhet a kórokozó...

- 1) fertőzött vér átömlesztésével
- 2) anyatejjel
- 3) nemi úton
- 4) szúnyogcsípéssel

18) Biztosan nem terjed a kórokozó...

- 1) anyatejjel
- 2) cseppfertőzéssel
- 3) fertőzött személy hüvelyváladékával
- 4) ép bőrfelület érintésével

IV. Izmok az emberi testben (16 pont)

Hasonlítsd össze szervezetünk különféle izomszöveteit! Írd a megfelelő betűjelet az állítások után álló négyzetbe annak megfelelően, hogy az állítás mely izomszövetre vagy mely izomszövetekre vonatkozik!

Ötféle asszociáció

A) vázizmok izomszöve	B) szívizom-szövet	C) simaizom-szövet	D) vázizmok izomszöve és szívizomszövet	E) szívizom- és simaizomszövet
1) Mikroszkópos felvételen harántcsíkot látható.	☐	☐	7) Sejtjei Y- alakban elágazók.	☐
2) A vegetatív idegrendszer szabályozza működését.	☐	☐	8) Sejtjei egymagvúak.	☐
3) Összehúzódása gyors és erőteljes.	☐	☐	9) Sejtjeinek magja hosszúkás, pálcika alakú.	☐
4) Sejtjei akár centiméteres hosszúságúak is lehetnek.	☐	☐	10) Sejtjei többmagvúak.	☐
5) Működését a szinuszcsozó vezérli.	☐	☐	11) Akaratlagosan irányítjuk.	☐
6) Szimpatikus hatásra vérellátása nő, ezért fokozódhat működése.	☐	☐	12) A gyomorfal izomzata ilyen.	☐

A következő kérdések a vázizmokra vonatkoznak.

Egyszerű hibakutatás

13) Mi nem igaz a vázizom felépítésével kapcsolatban?

- A) Az izomrostokat kötőszövet burkolja.
B) Az izomrostkötegeket kötőszövet burkolja.
C) Az izmokat izomrostkötegek alkotják.
D) Az izomrost egy izomsejtnek felel meg.
E) Az izom burkolata a kötőszöveti pólya.

14) Mi nem fordul elő egy vázizomban?

- A) kötőszöveti rost
B) idegrost
C) hajsztálér
D) mirigyszövet
E) ínszövet

15) Melyik állítás hamis vázizmainkkal kapcsolatban?

- A) A vázizomzat testünk legnagyobb tömegű szervrendszere
B) A mozgásokat több izom együttes összehúzódása valósítja meg.
C) Vázizomzatunkat mintegy 600 izom alkotja.
D) Végtagjaink izomzatát a gerincvelőből induló idegek látják el mozgató parancsokkal.
E) A vázizmokat ellátó mozgató idegsejtek jellemzően két tengelyfonallal rendelkeznek.

16) Melyik állítás hamis a vázizom működésével kapcsolatban?

- A) A hosszas, megerőltető izommunka következménye lehet az izomláz.
B) A hosszabb ideig használaton kívüli izom gyengül, sorvadásnak indul.
C) A fokozott igénybevétel előtti bemelegítés emeli az izom hőmérsékletét.
D) A fokozott igénybevétel előtti bemelegítés megelőzi az izomláz kialakulását.
E) Az izom fáradását okozhatja tápanyagainak kifogyása.

V. Helyes sorrend (14 pont)

A feladat minden esetben az 1), 2), 3) pontokban felsorolt élőlényeknek, vagy azok valamilyen tulajdonságának, növényzeti típusoknak, egyebeknek a sorba rendezése, mindig a megadott szempont szerint.

A válaszokat az alábbi kulcs szerint add meg:

„A”-vel válaszolj, ha: **1 < 2 < 3**
„B”-vel válaszolj, ha: **1 < 3 < 2**
„C”-vel válaszolj, ha: **2 < 1 < 3**
„D”-vel válaszolj, ha: **2 < 3 < 1**
„E”-vel válaszolj, ha: **3 < 1 < 2**
„F”-vel válaszolj, ha: **3 < 2 < 1**

Tehát mi a NÖVEKVŐ sorrend?

1) Az emlősállatok testtömege szerint:

- 1) oroszlánfóka hímje
- 2) európai bölény hímje
- 3) óriásbálna

2) Tengerszint feletti jellemző magasság szerint:

- 1) bükkerdők a Kárpátokban
- 2) fenyőerdők a Kárpátokban
- 3) törpefenyvesek a Kárpátokban

3) Az emlősállatok testmagassága szerint:

- 1) afrikai elefánt
- 2) hím gorilla
- 3) óriáskenguru

4) A növények magassága szerint:

- 1) közönséges mogyoró
- 2) sarki fűz
- 3) babércserje

5) Fogaik száma szerint:

- 1) afrikai elefánt
- 2) csimpánz
- 3) nilusi krokodil

6) Egyszerre lerakott tojásainak száma szerint:

- 1) heringsirály
- 2) császárpingvin
- 3) nilusi krokodil

7) Karjainak száma szerint:

- 1) óriás tintahal
- 2) ehető csigáspolip
- 3) közönséges polip

8) A csapadék éves mennyisége szerint:

- 1) szavanna
- 2) magasfüvű sztyep
- 3) tundra

9) A csoportba tartozó fajok száma szerint:

- 1) zárwatermők
- 2) nyitwatermők
- 3) mohák

10) Az évszakok száma szerint:

- 1) A trópusi esőerdők területén
- 2) A mérsékelt övi lomberdők területén
- 3) Az Északi Sarkkör vidékén

11) Az adott helyen mérhető planktonsűrűség szerint:

- 1) meleg tengerek felszíne
- 2) hideg tengerek felszíne
- 3) hideg tengerek 300 méteres mélysége

12) A rendszertani csoport nagysága szerint:

- 1) osztály
- 2) rend
- 3) család

13) A virágban lévő takarólevelek száma szerint:

- 1) hóvirág
- 2) káposzta
- 3) vadrózsa

14) Járólábainak száma szerint:

- 1) nappali pávaszem
- 2) homár
- 3) közönséges kullancs

VI. Nagy őzlábgomba (6 pont)

Idézd fel magadban a jól ismert **nagy őzlábgomba** felépítéséről, elterjedéséről tanultakat és válaszolj a kérdésekre!

Egyszerű választás

1) Mi jellemző a kifejtett nagy őzlábgomba kalapjának alakjára?

- A) kissé domború
- B) erősen domború
- C) benyomott
- D) kúpos
- E) harang alakú

2) Melyik a legjellemzőbb szín/színek a nagy őzlábgomba kifejtett példányain?

- A) lilásbarna
- B) fehér-halványsárga
- C) barna-világosbarna
- D) vörössárga
- E) piros-rózsaszín

3) Alakját tekintve melyik gombához hasonlít leginkább?

- A) sárga kénvirággomba
- B) rizike
- C) bimbós pöfeteg
- D) sárga róka gomba
- E) légyölő galóca

4) Melyik az a jelleg, amelyben a nagy őzláb a **leginkább eltér** ettől a (3. kérdésben szereplő) gombafajtól?

- A) termőrétegük típusa
- B) a gallér megléte
- C) a gallér hiánya
- D) a gomba termete
- E) a gomba színezete

5) Mi lehet leginkább az „őzláb” népi elnevezés alapja?

- A) karcsú, vaskos tönkje
- B) karcsú, vékony tönkje
- C) hosszúkás, kúpos kalapja
- D) az őz bundájához hasonló színe
- E) A gomba és az őz hasonló elterjedési területe.

6) Melyik élőhelyen jellemző leginkább a nagy őzlábgomba?

- A) fenyőerdőkben és tisztásain
- B) réteken, kaszálókon
- C) lombdombokban, cserjéseikben
- D) szikes pusztákon
- E) bármilyen erdőben, de korhadó tönkön

VII. Termékek (16 pont)

Találd meg a felsorolt terméstípusokhoz tartozó példákat a jobboldalt felsorolt haszonnövényeink közül és írd a megfelelő betűjeleket a táblázat számozott rovataiba! A táblázat nagy téglalapjaiba a termékek rendszerezésekor használt kifejezések betűjelei kerüljenek.

A TERMÉS CSOPORTBA SOROZÁSA		A TERMÉS TÍPUSA	PÉLDA BETŰJELE
1)		bogyótermés	5)
		kabaktermés	6)
		csonthéjas termés	7)
		narancstermés	8)
		almatermés	9)
2)	3)	hüvelytermés	10)
		becőtermés	11)
		toktermés	12)
	4)	szemtermés	13)
		kaszattermés	14)
		íkerkaszat-termés	15)
		makktermés	16)

petrezselyem: A

napraforgó: B

burgonya: C

mogyoró: D

lucerna: E

uborka: F

meggy: A

mustár: B

citrom: C

körte: D

árpa: E

mák: F

Száraz termékek: A   Fel nem nyíló termékek: C

Felnyíló termékek: B   Húsos termékek: D

VIII. A tundra (11 pont)

Ismerd fel a tundra egyes típusait a megadott információk alapján! Írd a megfelelő betűjelet az állítások után álló négyzetbe annak megfelelően, hogy az állítás melyik növényzeti típusra vonatkozik!

Ötféle asszociáció

A) erdős tundra

B) cserjés tundra

C) réti tundra

D) mohás tundra

E) köves tundra

1)	Ebben a típusban élő fásszárú pl. a sarki fűz.	☐
2)	Áfonyák, csenkeszek, perjék adják a növényzet fő tömegét.	☐
3)	A növénytakarót a foltokban megjelenő mohák és zuzmók képviselik.	☐
4)	Ebben a típusban élő fásszárú pl. a nyírfa.	☐
5)	A növénytakarót a viszonylag összefüggően megjelenő mohák és zuzmók képviselik.	☐

Válaszolj az alábbi tesztkérdésekre is!

Többszörös választás

6) Mely földrészekeken alakul ki tundra?

- 1) Észak-Amerika
2) Európa
3) Ázsia
4) Déli-sarkvidék

7) Mi jellemzi a tundra éghajlatát?

- 1) nyári hőmérséklet-maximum
2) egyenletes csapadékeloszlás egész évben
3) nagyon alacsony évi középhőmérséklet
4) átlagosan 100-120 mm csapadék havonta

8) Milyen előnyökkel jár a tundra cserjéinek alacsony növése?

- 1) Véd az állatok rágása ellen.
2) Véd az erős szél károsító hatása ellen.
3) Segíti a virágpor szél általi terjedését.
4) Véd az erős fagy károsító hatása ellen.

9) Évszakos vándorlása figyelhető meg a tundra és melegebb területek között:

- 1) rozsomák
2) lemmingek
3) sarki róka
4) rénszarvasok

Egyszerű választás

10) Melyik állítás helyes a tundra talajával kapcsolatban?

- A) Nyáron az altalaj felenged, ezért ingoványos lesz a talaj.
B) Nyáron csak a talaj felszíne enged fel, ezért mocsaras lesz a talaj.
C) A talaj felszíne télen-nyáron fagyott.
D) Az altalaj sosem fagy meg, csak a talaj felszíne télen.
E) A talaj télen-nyáron mocsaras.

11) Melyik állítás helyes a lemmingekkel kapcsolatban?

- A) Mókus nagyságú rágcsálók.
B) Egy évben egyszer, tavasszal szaporodnak.
C) Egér nagyságú rovarevők.
D) Mellső lábaikon ásókarmokat visel.
E) Alacsony cserjék ágai közt készíti vackait.